

Esiselvitys alueellisen matkailuyhteistyön kehittämismahdollisuuksista

Itä-Länsi -matkailuyhteistyö

11.11.2015

Sonja Aatsinki

Lisäykset 29.2.2016 Kaarina Imponen

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

HANKKEEN LOPPURAPORTTI

1. Hankkeen tausta

Itä-Lapin kuntayhtymässä on valmisteilla Barents Growth Corridor – Pohjoinen kasvukäytävä –hanke, jonka rahoitushaku suunnataan 2014-2020 ENI-ohjelmaan (European Neighbourhood Instrument). ENI-ohjelman rahoitushaku toteutuu todennäköisesti vuoden 2017 alkupuoliskolla. Logistiikkapainotteisessa kasvukäytävä-hankkeessa ovat mukana Savukosken, Sallan, Pelkosenniemen kunnat, Kemijärven ja Kemijärven kaupungit, Oulun yliopisto sekä Kemijärven satama.

Hankevalmistelun yhteydessä heräsi kiinnostus alueiden matkailualan yhteistyön kehittämiseen. Matkailualueina mm. Meri- ja Itä-Lappi toisaalta eroavat selkeästi toisistaan mutta toisaalta niitä yhdistää esimerkiksi talvisesongin vahvuus verrattuna kesään sekä vesistöt. Matkailuyhteistyötä käsittelevän esiselvityshankkeen tavoitteena on selvittää edellytyksiä toteuttaa yhteistyötä matkailualueiden välillä. Selvityksen aikana kartoitetaan ja koota alueiden yritysten ja matkailuyhdistysten konkreettiset yhteistyömahdollisuudet sekä laaditaan yksityiskohtainen toimintasuunnitelma niiden toteuttamiseksi.

Esiselvityshanke toteutettiin Meri-Lapin, Rovaniemen ja Itä-Lapin matkailualueilla 17.8–31.12.2015 välisenä aikana. Hanketta hallinnoi Itä-Lapin kuntayhtymä.

2. Hankkeen tavoitteet

Esiselvityshankkeen tavoitteena oli selvittää edellytykset toteuttaa yhteistyötä Meri-Lapin, Rovaniemen ja Itä-Lapin matkailualueiden pk-yritysten välillä sekä yritysten koulutustarpeet. Hanke edistää Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 –rakennerahasto-ohjelman toimintalinja 1. erityistavoitteen 2.1. pk-yritystoiminnan kilpailukyvyyn kehittämisen päämääriä: toteuttaminen lisää alueiden toimijoiden verkostoitumista sekä kartoittaa mahdollisuudet vahvistaa alueellisen yhteistyön kautta mm. pk-yritysten tuottavuutta ja palveluiden markkinoille saattamista.

Toimivat liikenneyhteydet ovat matkailun kasvun ehdoton edellytys. Liikenne- ja kuljetusyhteyksien kehittäminen yritysten yhteistyönä mahdollistaa ja tukee matkustajavirtojen kasvua. Itä-Lapissa vahvuutena ovat Venäjältä ja Kemijärven alueella Aasiasta saapuvat matkailijat. Alueiden välillä on maantie- ja rautatieyhteydet ja alueiden

Esiselvitys alueellisen matkailuyhteistyön kehittämismahdollisuuksista (A70825)

välillä sijaitseva Rovaniemi on vahva matkailu- ja logistiikkakeskus. Esiselvityksen aikana kartoitetaan nykyiset liikenneyhteydet matkailualueille ja alueiden sisällä. Matkustajaliikenteeseen liittyvien ongelmien ja liikenneyhteyksien kehittämistarpeiden pohjalta laaditaan toimintaesitys alueiden sisäisen ja ulkoisen saavutettavuuden kehittämiseksi.

Matkailun talvisesonki on vahva koko hankealueella. Hankkeen aikana selvitetään keinoja lisätä matkailijoiden kiinnostusta matkailualueita kohtaan myös muina vuodenaikoina. Esiselvitys tukee Lapin matkailun vision 2025 päämääriä: ”Lappi on elinvoimainen, kansainvälinen, helposti saavutettava ja ympärivuotinen matkakohde.”

3. Hankeorganisaatio

Hanketta hallinnoi Itä-Lapin kuntayhtymä. Kokoaikaisena projektisuunnittelijana työskenteli Sonja Aatsinki ajalla 17.8.–18.10.2015. Hankesuunnittelijan siirryttyä toiseen tehtävään, sovittiin, että hän raportoi ja kirjoittaa toimintasuunnitelman osa-aikaisesti 1-2 pv/vko siten, että kirjalliset työt valmistuvat 11.11.2015 mennessä. Hankkeen ohjausryhmään kuuluvat Savukosken, Sallan, Pelkosenniemen kuntien ja Kemijärven kaupungin ja Itä-Lapin kuntayhtymän edustajat. Hankkeen taloushallinnosta vastaa kuntayhtymän toimistos sihteeri Kaarina Imponen. Vastuuhenkilö on kuntayhtymän kehittämisspällikkö Aila Ryhänen.

4. Hankkeen toiminta

Hankkeen toimenpiteitä on tehty ajalla 17.8. - 31.12.2015.

Tärkein toimenpide oli yrittäjähaastatteluiden toteutus Itä-Lapin ja Meri-Lapin matkailuyrittäjien tai matkailua lähellä olevien yrittäjien keskuudessa. Lisäksi haastateltiin matkailuorganisaatioiden toimijoita. Haastateltavia oli Itä-Lapissa yhteensä 30 toimijaa/yrittäjää ja Meri-Lapissa 20. Lisäksi Rovaniemellä käytiin keskusteluja suunnitteilla olevasta hankkeesta ja mahdollisesta hankeyhteistyöstä Rovaniemen kaupungin sekä Rovaniemen Matkailun ja Markkinoinnin edustajien kanssa. Yhteensä tehtiin 52 haastattelua, mikä ylitti hankesuunnitelmassa asetetun vähintään 40 haastattelun tavoitteen. Itä-Lapissa haastattelut teki hankesuunnittelija puhelimitse tai kasvokkain tapaamisissa elokuun ja lokakuun välisenä aikana. Meri-Lapissa tehtävästä vastasi kilpailutuksen kautta valittu toimija syyskuussa. Myös Meri-Lapissa osa haastatteluista tehtiin puhelimitse, osa kasvokkain. Haastatteluista tiedotettiin yrittäjille ja matkailutoimijoille elokuussa sähköpostitse ja myöhemmin henkilökohtaisesti

Esiselvitys alueellisen matkailuyhteistyön kehittämismahdollisuuksista (A70825)

puhelimella. Osallistuminen oli vapaaehtoista ja vastaukset käsiteltiin nimettöminä. Haastateltavat olivat joko matkailun parissa suoraan toimivia tai siitä välillisesti hyötyviä yrittäjiä. Suurin osa yrittäjistä lähti mukaan haastatteluihin; muutama ilmoitti jo alussa, ettei ole kiinnostunut. Jotkut eivät kiireidensä vuoksi ehtineet olla haastateltavina tai eivät kokeneet kuuluvansa kohderyhmään. Aika on yrittäjän tärkeimpiä resursseja, ja siksi moni haastatteluista jouduttiin sopimaan uudempaan kertaan.

Hankkeessa oli tarkoitus järjestää kaksi työpajaa. Ensimmäinen pidettiin 17.9.2015 Kemissä ja mukana oli 9 henkilöä. Työpajassa käsiteltiin Meri-Lapin matkailun vahvuuksia ja sieltä nousevia matkailuteemoja.

Toinen työpaja oli tarkoitus pitää Rovaniemellä Napapiirillä. Siinä alueiden matkailutoimijoiden, erityisesti yrittäjien, oli tarkoitus käydä läpi kyselytulokset ja suunnitella tulevan hankkeen toimenpiteitä syventäen toimintasuunnitelman pohjalta syntyneitä ideoita. Hankeaikataulu mahdollisti kuitenkin työpajan pitämisen vasta joulukuussa matkailusesongin alettua, joten kiinnostuksesta huolimatta yrittäjät eivät päässeet paikalle. Työpaja korvattiin 9.12. Kemijärvellä pidetyllä videoneuvottelulla, johon Meri-Lappi osallistui videoyhteydellä.

Videoneuvottelussa päätettiin, että matkailun kehittämistä jatketaan sulan veden ajan matkailulla Kemijoki-teemalla. Kemijoki yhdistää alueet konkreettisesti rajalta rajalle muodostaen valitusta reitistä riippuen tietä pitkin kuljettuna 300–400 kilometriä pitkän matkailureitin. Joen varrella on jo paljon matkailukohteita, palveluita ja hyvä tienfra sekä julkisia yhteyksiä. Kohteiden kerääminen paperi- ja virtuaalikartalle GPS-koordinaatein varustettuna ja kartan saaminen matkailijoiden tietoisuuteen on valmisteilla olevan projektin ydin. Valmistelua jatketaan pienryhmässä.

Ohjausryhmän aloituskokous pidettiin 3.9.2015 Kemijärvellä. Hankesuunnittelija esitteli hankkeessa syntyneen toimintasuunnitelman ohjausryhmän jäsenille 11.11.2015 Kemijärvellä toisessa ohjausryhmän kokouksessa. Ohjausryhmän viimeinen kokous järjestettiin sähköpostitse maksatusaineiston valmistuttua.

Taloussihteeri vastasi hankkeen talouden seurannasta sekä raportoinnista.

5. Hankkeen talous

Hankkeen toteutuneet kustannukset

Hankkeen toteutuneet kustannukset ajalle 17.8.2015–31.12.2015 ovat 15 863,46 €. Pääosa kustannuksista koostuu palkkamenosta. Alla olevista taulukoista käy ilmi erittely hankkeen kustannuksista kululajeittain sekä hankkeen rahoitus. Hankkeen maksatushakemus liitteineen toimitetaan rahoittajalle raportoinnin valmistuttua.

Hankkeen rahoitus

Hankkeen rahoitus koostuu EAKR- ja valtionrahasta (70 %) ja Itä-Lapin kuntayhtymän jäsenkuntien rahoituksesta (15 %), Kemin kaupungin ulkopuolisesta rahoituksesta (12,6 %) sekä Meri-Lapin Matkailu Oy:n yksityisestä, ulkopuolisesta rahoituksesta (2,4 %).

Toteutuneet kustannukset 17.8.2015 - 31.12.2015

Kustannuslajit	Budjetoitu / rahoitus - päätös €	Toteutuma	Erotus
1 Palkat sivukuluineen	13 161	11 219,00	1942,00
2 Ostopalvelut	4 710	1 951,90	2758,10
3 Kone- ja laiteinvestoinnit	0	0	0
4 Rakennukset ja maa-alueet	0	0	0
5 Muut kustannukset	0	0	0
6 Flat rate	3 159	2 692,56	466,44
Kustannukset yhteensä	21 030	15 863,46	5 166,54
7 Tulot	0	0	0
Nettokustannukset yhteensä	21 030	15863,46	5 166,54

Esiselvitys alueellisen matkailuyhteistyön kehittämismahdollisuuksista (A70825)

Alla olevassa taulukossa esitetään hankkeen rahoituksen toteutuminen rahoittajittain.

Toteutunut rahoitus 17.8.2015 – 31.12.2015

Kustannuslajit	Budjetoitu/ rahoituspäätös	Toteutuma	Erotus
EAKR- ja valtion rahoitus	14 721	11 104,42	3 616,58
Kuntarahoitus: Kemijärvi, Salla, Savukoski, Pelkosenniemi, Kemi	5 809	4 381,49	1 427,51
Yksityinen rahoitus	500	377,55	122,45
Yhteensä	21 030	15 863,46	5 166,54

6. Hankkeen tulokset

Hankkeessa selvitettiin 50 yrityshaastattelulla useiden Itä- ja Meri-Lapin matkailutoimijoiden olevan kiinnostuneita yhteisestä matkailun kehittämisestä, mikäli aikaan saadaan konkreettinen ja suhteellisen nopeasti tuloksia tuottava ja matkailuyrittäjiä selkeästi hyödyttävä kehittämisprojekti.

Yhteiseksi teemaksi valikoitui sulan ajan matkailu, joka keskusteluissa konkretisoitui Kemijoki – matkailujoki -kokonaisuuden kehittämiseksi. Tämä teema kiinnosti myös Rovaniemeä. Liikkeelle lähdetään pienryhmällä, joka suunnittelee, miten asia viedään eteenpäin.

Matkailuliikenteen pullonkauloja selvitettiin myös, mutta koska asiasta ei selvinnyt erityistä uutta, kaavailtua liikenteellistä kehittämissuunnitelmaa ei nähty tarpeellisena. Alueen eri tahot, kuten Lapin liitto ja kunnat, edistävät nykyisellään saavutettavuutta alueella monin eri tavoin, esimerkiksi useissa projekteissa.

7. Hankkeen julkisuus ja tiedottaminen

Hankkeesta on tiedotettu sisäisesti ja ulkoisesti. Hankkeen alkamisesta ja toimenpiteistä tiedotettiin elokuussa sähköpostitse kohderyhmien edustajille (yrittäjät ja matkailutoimijat), kunnanjohtajille ja elinkeinpuolen toimijoille sekä rahoittajille.

Tiedottamisessa käytössä ovat olleet myös Itä-Lapin kuntayhtymän www-sivut sekä tiedotteet.

Työpajoista on tiedotettu erikseen yrittäjille ja muille toimijoille sähköpostitse.

Hankkeen etenemisestä on informoitu kuntayhtymän hallitusta ja työvaliokuntaa. Hanketta on esitelty erilaisissa keskusteluissa ja palavereissa kuntien edustajille.

Mukana olleille yrittäjille ja matkailutoimijoille on toimitettu sähköpostitse haastattelujen pohjalta koostettu toimenpidesuunnitelma. Hankesuunnittelija esitteli hanketulokset ohjausryhmän jäsenille. Haastattelujen pohjalta koottu toimintasuunnitelma antaa viitteitä tulevan hankkeen matkailuosion toimenpiteiden suunnittelun.

Koska hanke on lyhytkestoinen, maksatushakemus toimitetaan rahoittajalle hankkeen päätyttyä ja tuki maksetaan takautuvasti. Loppuraportti hankkeen toteutuksesta liitetään mukaan maksatushakemukseen.

8. Hankkeen tulosten hyödyntäminen hankevaiheen jälkeen

Hankkeen tuloksia oli alun perin tarkoitus käyttää muun muassa ENI-hankkeen suunnittelussa. Kyseisen hankkeen suunnittelussa päädyttiin kuitenkin hankkeen temaattisen kärjen tiivistämiseksi siihen, että hanke ei sisällä varsinaisia matkailutoimenpiteitä, vaan matkailua edistetään muulla tavoin.

Pitkällä tähtäimellä ehkä tärkein hankkeen tulos on matkailutoimijoiden konkreettisen yhteistyön aloittaminen. Tästä välitön esimerkki ja hankkeen tulosten ehkä tärkein hyödyntämistapa on Kemijoki – matkailujoki -matkailuteeman kehittäminen. Suomen ensimmäisen matkailujoen kehittäminen on jatkuva prosessi, jota voidaan toteuttaa hyvin erilaisilla toimenpiteillä. Liikkeelle lähdetään pienryhmällä, joka suunnittelee ensimmäiset toimenpiteet olemassa olevien kiinnostavien käyntikohteiden ja palveluiden pohjalta.

Esiselvitys alueellisen matkailuyhteistyön kehittämismahdollisuuksista (A70825)

Tavoitteena on laatia matkailijoille helposti saavutettavissa oleva kartta-aineisto (paperilla ja virtuaalinen), jota yrittäjät voivat itse päivittää.

Hankkeen tulokset menevät tiedoksi myös kaikille haastatelluille yrittäjille sekä alueen matkailuorganisaatioille. Tulokset ovat vapaasti matkailutoimijoiden hyödynnettävissä. Verkostoituminen ja yhteistyö edistävät matkailualueiden monipuolista kehittämistä. Suomessa itä-länsi-välinen kehittämissyhteistyö on uutta.

9. Hankkeessa tuotettu aineisto

Hankkeessa tehtiin Itä-Lapin ja Meri-Lapin välisen matkailun yhteistyön kehittämisen esiselvitys, joka sisälsi 50 yrittäjähaastattelua. Haastatteluissa kysyttiin myös matkailuliikenteen pullonkauloja alueella.

Alueiden välinen matkailun kehittämissuunnitelma pitää sisällään Kemijoki - matkailujoki -kehittämissuunnitelman teon pienryhmätyöskentelyä.

Haastattelut 2015

ITÄ-LAPPI

Haastattelut toteutettu elo-, syys- ja lokakuussa.

SALLA (10)

- 28.8. Heli Karjalainen, Matkalle Sallaan ry
- 4.9. Tarja Mattila, Sallan Poropuisto
Jussi Seppänen, Sallinen Caravan
- 7.9. Rauni Ruokamo, Holiday Club/hotelli Revontuli
Kari Koskimaa, Salla Ski Resort
- 10.9. Tauno Luukinen, Sallan Rautatori/Sallan yrittäjät
- 14.9. Teresa Lindström, K-Market Puolukka
Irene Kärkkäinen, Keloravintola
Tarja Virkkula, Sallatunturin Tuvat
- 22.9. Hannu Nikka, Sallatunturin Yksityismökit

Esiselvitys alueellisen matkailuyhteistyön kehittämismahdollisuuksista (A70825)

SAVUKOSKI (4)

- 2.9. Esa Heinäjärvi, K-Market Heinäjärvi/Savukosken yrittäjät
- 8.9. Pentti Jokiperä, Loma-Joosula
- 29.9. Seija Niemeier, Tulppion majat
- 6.10. Jukka Hirvonen, Kairiver + Lapland Safaris

KEMIJÄRVI (8)

- 2.9. Päivi Valle, Paapero
- 11.9. Susanne Tepponen, Susa's Bistro
- 16.9. Kaija Saariniemi, hotelli Mestarin Kievari
- 23.9. Ilkka Iso-Heiko ja Ann-Christine Lampela, Kemijärven matkailuyhdistys
- 25.9. Marko Rautaparta, Rautaparta Oy
- 28.9. Pirkko Mäkelä-Haapalinna, Ilkka Haapalinna, PMH Design
- 30.9. Johanna Korkeaoja, Arctic 8 Seasons
- 6.10. Soile Matero, Kemijärven Kehitys Oy

PYHÄ-LUOSTO (8)

- 29.9. Juhani Korpela, Jänkäkoira
- 30.9. Anu Summanen, Pyhä-Luoston matkailuyhdistys
- 6.10. Heidi Martikainen, PyhäHippu
- 6.10. Pekka Kuusisto, hotelli Luostotunturi
- 6.10. Urpo Haapalainen, Pyhän Asteli
- 7.10. Antti Keskitalo, Lucky Ranch
- 13.10. Eero Fisk, Kairankutsu
- 15.10. Raimo Haikonen, Pyhä Safaris

MERI-LAPPI (20)

Haastattelut tehty toimeksiantona syyskuun aikana

Teija Mikkola, Meri-Lapin Matkailu Oy
Kimmo Knuuti, hotelli Cumulus
Niina Pekkala, hotelli Merihovi
Hanna Kinnunen, hotelli Olof
Olli Ahonen, Purjelaiva Katariina/Jähti
Ilkka Yli-Öyrä, Kalli
Päivi Koskela, Keikka & Kaffila, Lapinmeren melontakeskus
Ville Mankkinen, Kemin kaupunginorkesteri
Tomi Sipola, Kemin Matkailu Oy

Esiselvitys alueellisen matkailuyhteistyön kehittämismahdollisuuksista (A70825)

Oskar Van Ieperen, Lapland Gateway
Maikku Helistö, Lapponia Safaris
Mauri Markkanen, Maukka-Peikko Tmi
Matti Lehto, NET-matkat
Raisa Junes, Pappilan pehtoori
Jorma Sankala, Park Hotel Tornio Oy
Arto Ponkala, Puotikarin vierassatama
Simojoen Lohiranta
Irina Louste, Taxari Travel Agency
Matti Alatalo, Tervolan kunta ja River Bank Oy, Tervolatalo, Tervolan Mylly
Jukka Auraneva, Toranda

ROVANIEMI (2)

15.10. Tuula Rintala-Gardin, matkailupäällikkö, Rovaniemen kaupunki ja
Sanna Kärkkäinen, toimitusjohtaja, Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy

Tilaisuudet v. 2015

- 3.9. Ohjausryhmän kokous, Kemijärvi
- 3.9. Hanketapaaminen matkailutoimijoiden kanssa, Kemijärvi
- 17.9. Matkailuyrittäjien työpaja, Kemi
- 8.10. Lapin Matkailuparlamentti, Kemi
- 11.11. Ohjausryhmän kokous: toimintasuunnitelman esittely, Kemijärvi
- 9.12. Videoneuvottelu: teemojen syventäminen, jatkotoimenpiteiden suunnittelu, Kemijärvi, Meri-Lappi videoyhteydellä

Loppuraportin liitteet:

Raportti

Itä-Länsi matkailuyhteistyön kehittäminen - Esiselvityksen tulokset/Sonja Aatsinki